

olyan, mint egy gyerek, gondot kell viselni rá, magyarázta pár nappal ezelőtt Varga néni, amikor a krumplipürét próbálta betolni kiskanállal az öreg papa ferde szájába, gondozni kell őket vagy így, vagy úgy, nincs mit tenni, ez asszonysors, bólogatott, s megtörölgette a papa száját. Kimegyek, persze, mondta Ferike, majd fújáskor kell hazamennem. Nekem is, mondta Ilka. Jó dolog volt ez a fújás, a gyárban szólal meg ilyenkor egy duda vagy egy kürt, magyarázta Ferike egyszer Ilkának, s azt hitték mindketten, hogy a világon ez mindenütt így van, azért, hogy az emberek tudják az időt, hogy az asszonyok kezdjék melegíteni az ételt az uraiknak, akik nemsokára megérkeznek vasszagú ruhában, biciklivel vagy gyalog, hogy a gyerekek hazamenjenek onnan, ahol éppen vannak, s egyáltalán, hogy mindenki tudja, van valaki valahol, aki nem hagyja, hogy az időről, erről a fontos dologról bárki megfélekedhessen. Lent, az udvaron egyre csak gyűltek a fekete ruhás emberek, szegény Varga bácsi csak állt középen, és az emberek mind kezet fogtak vele, megszorították a karját, vállára tették a kezüket. Varga néni meg bent van a szobában a ravatalon, mondta Ferike. Láttad, kérdezte Ilka. Láttam, ott fekszik szépen, egyenesen, fekete könyv van a kezében. Imakönyv, mondta Ilka, s arra gondolt, hogy nem annak kéne pedig a kezében lenni, hanem annak a kis gyöngyház fedelesnek, a kis Zsófia könyvecskéjének, azt kéne most magával vinnie, hogy lehet az, hogy senkinek nem jut eszébe? Most majd lehet, hogy találkoznak, szólalt meg. Kik, nézett rá csodálkozva Ferike. Hát Varga néni meg a kis Zsófia, a kislánya, mondta Ilka. Lehet, vonta meg a vállát Ferike, aztán már csak szótlanul tépdesték a füvet, nézték hol az udvart, hol a rohanó felhőket, s várták, hogy indulni kelljen hazafelé.

Jhumpa Lahiri

MRS. SEN

Greskovits Endre fordítása

Eliot már csaknem egy hónapja járt Mrs. Senhez, azóta, hogy az iskola szeptemberben megkezdődött. Előző évben egy Abby nevű egyetemista vigyázott rá, nyúlánk, szeplős lány, aki olyan könyveket olvasott, amelyeknek nem volt kép a borítóján, és semmilyen hűs ételt nem készített Eliotnak. Azelőtt, amikor délután hazaért, egy idősebb nő, Mrs. Linden fogadta, aki termoszból kávét kortyolt, és keresztretjvényt fejtett, miközben Eliot magában játszott. Abby megszerezte a diplomáját, és elköltözött egy másik egyetemre, Mrs. Lindent pedig végül kirúgta Eliot anyja, amikor rájött, hogy Mrs. Linden termoszában több a whisky, mint a kávé. Mrs. Sen takaros, golyóstollal írt hirdetés révén került hozzájuk, melyet az élelmiszer-áruház elé tűzött ki: „Professzor felelősségtudó és kedves felesége gyermekfelügyeletet vállal otthonában.” A telefonban Eliot anyja megmondta Mrs. Sennek, hogy az előző gyerekvigyzók hozzájuk jöttek.

– Eliot tizenegy éves. Önállóan eszik, és elvan magában; csak azt szeretném, ha lenne egy felnőtt a házban, ha történik valami. – De Mrs. Sen nem tudott vezetni.

– Amint látja, az otthonunk egészen tiszta, egészen biztonságos egy gyereknek – mondta Mrs. Sen az első találkozáson. Egyetemi lakás volt, mely a campus szélén kapott helyet. Az előcsarnokot csúnya, barna csempével borították, s a postaládákat ragasztószalaggal vagy fehér címkével jelölték meg. Odabent porszívótól származó, egymást keresztező nyomok dermedtek rá a körteszínű plüss-szőnyeg felszínére. Egymástól elütő, lábtörlőhöz hasonló szőnyegdarabokat helyeztek a kerevet és a székek elé is, ahol arra számítottak, hogy az ember lába a földhöz ér. A kerevet melletti henger alakú lámpaernyőket még a gyári nejlonsomagolás borította. A tévét és a telefont csipkés szelű sárga terítő takarta. Egy tálcán magas, sűrű teáskanna állt bögrék és teasütemény társaságában. Otthon tartózkodott Mr. Sen is, aki alacsony, zömök férfi volt, s enyhén kidülledő szemén fekete keretes, szögletes szemüveget viselt. Kissé nehézkesen keresztbe rakta a lábát, bögréjét pedig két kézzel tartotta a szája előtt, még akkor is, amikor nem ivott. Se Mr., se Mrs. Sen nem viselt cipőt; Eliot látta, hogy néhány pár ott sorakozik egy kis könyvespolcon, a bejárati ajtónál. Sarut hordtak.

– Mr. Sen matematikát tanít az egyetemen – mondta Mrs. Sen bemutatásképpen, mintha távoli ismerősök volnának.

Az asszony harmincéves lehetett. Apró rés látszott a fogai közt, és halvány himlőhelek borították az állát, de a szeme gyönyörű volt, sűrű, vaskos szemöldökkel, melynek merész vonala túlnyúlt a szem természetes szélességén. Narancsszín mintázatú csillogó szárit viselt, mely inkább illett valamilyen esti programhoz, mint ehhez a csendes, enyhén nyirkos augusztusi délutánhoz. Ajkát a szárihoz illő korallszínű rúzzsal festette ki, mely kissé elkenődött a szája szélén.

Eliot mégis inkább anyját látta furcsának a hajtókás sortjában meg a fonott talpú cipőjében. Rövid, sortjához hasonló árnyalatú haja mintha túl sima és vékony szálú lett volna, és ebben a szobában, ahol mindent oly gondosan letakartak, borotvált térde és combja túlságosan meztelen volt. Minden alkalommal visszautasította a süteményt, amikor Mrs. Sen feléje nyújtotta a tányért, és egy sor kérdést tett fel, a válaszokat pedig jegyzetfüzetbe írta. Lesznek-e más gyerekek is a lakásban? Vigyázott-e már Mrs. Sen gyerekekre? Mióta él az országban? Mindenekelőtt az nyugtalanította, hogy Mrs. Sen nem tud vezetni. Eliot anyja nyolcvan kilométerrel északabbra dolgozott egy irodában, apja pedig – ezt hallották róla utoljára – háromezer kilométerrel nyugatabbra él.

– Én tulajdonképpen már tanítottam – mondta Mr. Sen, miközben letette a bögréjét a dohányzóasztalra. Első ízben szólalt meg. – Becslésem szerint Mrs. Sen decemberre szerzi meg a jogosítványát.

– Csakugyan? – Eliot anyja lejegyezte az információt a füzetébe.

– Igen, tanulok – mondta Mrs. Sen. – Csak lassan. Otthon, tudja, vezetőnk van.

– Úgy érti, sofőrjük?

Mrs. Sen Mr. Senre pillantott, aki bólintott.

Eliot anyja is bólintott, majd körülnézett a szobában.

– És ennyi az egész... a többi Indiában?

– Ott – felelte Mrs. Sen. A szó említése mintha felszabadított volna belőle valamit. Kisimította szárijának szegélyét ott, ahol keresztezte a mellkasát. Ő is körülnézett a szobában, mintha észrevett volna valamit a lámpaernyőkön, a teáskancsón, a szőnyegre dermedt nyomokon, amit a többiek nem látnak. – Minden ott van.

Eliot nem bánta, hogy tanítás után Mrs. Senhez kell járnia. Szeptemberre a kis tengerparti ház, ahol az anyjával egész évben laktak, már kihűlt; Eliotnak meg az anyjának egy hordozható hőszűrőt kellett magával vinnie, valahányszor egyik szobából a má-

sikba mentek, és műanyag lapok meg hajszárító segítségével kellett tömíteniük az ablakokat. A sivar parton unalmas volt egyedül játszani; a szeptemberi munkáünnep után a szomszédok közül csak egy fiatal, gyermektelen házaspár maradt ott, és Eliot már semmi érdekességet nem látott abban, hogy törött kagylóhéjat gyűjtsön a vödrébe, vagy csapkodja a moszatot, mely úgy tekergett csíkokban a homokban, mint valami smaragdzöld lasagna. Mrs. Sen lakása meleg volt, néha túl meleg; a radiátorok egyfolytában úgy sziszegtek, mint a kuktafazék. Eliot megtanulta, hogy amint Mrs. Sen ajtajába ér, levegye a tornacipőjét, aztán a könyvespolcra helyezze Mrs. Sen sarui mellé, melyek mindegyike különböző színű volt, talpuk olyan lapos, akár a kartonpapír, s bőrkarikat fűztek beléjük a nagylábujjnak.

A fiú különösen azt szerette nézni, ahogy Mrs. Sen a nappali padlójára terített újságpapíron ülve a dolgokat aprítja. Nem kést használt ehhez, hanem egy pengét, mely olyan ívben görbült, akár egy távoli tengereken csatába vonuló viking hajó orra. A penge az egyik végén keskeny fanyélben végződött. Az inkább fekete, mint ezüstsínű acélt nem fényezték egységesre, és fűrészes taréjban végződött azért, hogy – ezt mondta az asszony Eliotnak – reszeli is lehessen vele. Mrs. Sen minden délután fogta a pengét, és a helyére kattintotta, hogy megfelelő szöveget zárjon be a nyéllal. A penge élet maga felé tartva, de hozzá sem érve, felaprította a két keze közé fogott egész zöldségeket: a karfiolt, a káposztát, a tököt. Félbe, majd negyedbe hasította a dolgokat, aztán sebesen levelekre, kockákra, szeletekre és darabokra szabdalta őket. Másodpercek alatt meg tudott hámozni egy krumplit. Néha törökülésben ült, néha szétvetett lábbal, szűrődények és lapos vízestálak serege vette körül, melyekbe belemártogatta a felvagdalt alapanyagokat.

Munka közben fél szemmel a televíziót, fél szemmel Eliotot nézte, de a pengére mintha soha oda sem pillantott volna. Ennek ellenére nem engedte, hogy Eliot járkáljon, amíg ő szeletel.

– Ül le kicsit, kérlek, már csak két perc az egész – mondta, és a kerevetre mutatott, melyet mindig zöld-fekete ágytakaró borított, rajta hátukon palankint hordozó elefántok sora. A mindennapos művelet nagyjából egy óra hosszát vett igénybe. Hogy elfoglalja Eliotot, ellátta őt az újság képregényrovatával, mogyoróvajjal megkent keksszel, néha jégkrémmel vagy a pengéjével feldarabolt répával is. Ha tehette volna, kötéllel keríti el magát. Egyszer azonban megszegte a szabályt; mivel szüksége volt még egy edényre, és nem akart felállni abból a katasztrofális zűrzavarból, amely körülvette, megkérte Eliotot, hogy hozzon be valamit a konyhából. – Ha nincs ellenedre, van a hűtő melletti szekrényben egy műanyag tál, amibe belefér ez a spenót. Óvatosan, jaj, óvatosan – figyelmeztette a fiút, amikor az befelé jött. – Köszönöm, csak tedd le a dohányszasztalra, ott elérem.

A pengét Indiából hozta, ahol nyilván minden háztartásban van legalább egy ilyen.

– Amikor csak esküvő van a családban – mondta egyszer Eliotnak – vagy valami nagy ünnepség, anyám este üzen minden szomszédasszonynak, hogy vigyenek magukkal olyan pengét, mint ez itt, aztán leülnek hatalmas körben a házunk tetején, nevetgélnek, pletykálnak, és ötven kiló zöldséget felszeletelnek egy éjszaka. – Védelmeszón a munkája fölé hajolt, körötte halmokban állt az uborka, padlizsán és hagymahéj konfettije. – Azokon az éjszakákon lehetetlen elaludni, az ember csak hallgatja a fecsegésüket. – Abbahagyta, és kinézett a nappali ablaka előtt álló fenyőre. – Itt, ahová Mr. Sen hozott engem, néha még a legnagyobb csendben sem tudok aludni.

Máskor csirkedarabok sárga, pörösenes bőrét szedte le, aztán elválasztotta a lábat a combtól. Ahogy a csontok szétroppantak a pengén, arany karkötői megcsörrentek,

alkarja csillogott, és jól hallhatóan szuszogott. Egyszer csak megdermedt, két kézzel szorította a csirkét, és kibámult az ablakon. Bőr és inak tapadtak az ujjaihoz.

– Eliot, ha most rögtön torkom szakadtából elsikítanám magam, idejönne valaki?

– Mrs. Sen, valami baj van?

– Semmi. Csak kérdezem, hogy idejönne-e valaki.

Eliot vállat vont.

– Lehet.

– Otthon csak ennyit kell tenni. Nem mindenkinek van telefonja. De az embernek csak egy kicsit föl kell emelnie a hangját, hogy valamilyen fájdalmának vagy örömeinek adjon hangot, és egy egész utca meg a másik fele is összecsendül, hogy megtudják a hírt és segítsenek intézkedni.

Addigra Eliot megértette, hogy amikor Mrs. Sen az otthonról beszél, ezen Indiát érti, nem a lakást, ahol zöldséget vagdalva üldögél. A saját, mindössze nyolc kilométerre lévő otthonára gondolt, meg a fiatal házaspár két tagjára, akik mindig integettek, amikor alkonyatkor a tengerparton kocogtak. A munka ünnepén összejövetelt tartottak. Emberek nyüzsögtek a teraszon, ettek, ittak, nevetésük elnyomta a hullámok unalmas sóhajtozását. Eliotot és anyját nem hívták meg. Azon ritka alkalmak egyike volt ez, amikor anyja szabadnapot kapott, de nem mentek sehová. Anyja kimosott, át nézte a csekkfüzetét, aztán Eliot segítségével kiporszívózta a kocsit. Eliot javasolta, hogy menjenek el a néhány kilométerre lévő autómosóba, ahogy máskor szokták, ahol benn ülnek majd szárazon és biztonságban a kocsiban, miközben szappanos víz és óriási vászonszalagok nyaldossák a szélvédőt, de anyja azt mondta, túl fáradt ehhez, és a locsolócsővel mosta le az autót. Amikor este a szomszédok teraszán táncra perdült a tömeg, anyja kikereste a számukat a telefonkönyvből, és megkérte őket, legyenek csendesebben.

– Lehet, hogy felhívják – mondta végül Eliot Mrs. Sennek. – De lehet, hogy csak panaszkodnak, mert túl nagy lármát csap.

Eliot a kereveten ülve is érezte az asszony furcsa naftalin- és köményszagát, s látta befont hajának pontosan középen meghúzott választékát, melyet az asszony cinóberrel festett vörösré, amitől úgy látszott, mintha a feje búbjáig elpirult volna. Eleinte Eliot azon tűnődött, megvágta-e a fejét, vagy valami megharapta-e. De aztán egy nap látta, hogy az asszony a fürdőszobai tükör előtt áll, és egy rajzszög fejével nagy komolyan friss csíkot húz a vörös porból, melyet egy kis lekvárosüvegben tartott. A porból néhány szem az ornyergére is hullt, amikor a rajzszöggel egy pöttyöt nyomott a szemöldöke közé.

– Mindennap viselnem kell ezt a port – magyarázta, amikor Eliot megkérdezte, mire való –, amíg házas vagyok.

– Mint egy jeggyűrű?

– Pontosan, Eliot, pontosan, mint egy jeggyűrű. Csak nem kell félnem, hogy lefolyik a mosogatóvízzel.

Mire Eliot anyja hat óra húszkor megérkezett, Mrs. Sen már mindig gondoskodott róla, hogy darabolásának minden nyoma eltűnjék. A pengét elsúrolta, leöblítette, megszáritotta, összehajtott, és létrára állva betette egy szekrénybe. Eliot segítségével az újságpapírokat az összes bennük lévő héjjal, maggal és bőrrrel együtt összegyűrtte. A színiültig teli tálak és szűrőedények a pulton sorakoztak, a fűszereket és krémeteket ki mérte és összekeverte, és végül különféle húsléket tett fel főni a tűzhely csiga alakú

lángjaira. Soha nem volt különleges alkalom, és vendégeket sem várt. Mr. Sen meg ő egyszerűen ezt ette vacsorára, ahogy a két tányér és két pohár jelezte, melyeket minden szalvéta és evőeszköz nélkül helyezett a nappali egyik végében álló, tűzálló műanyag borítású asztalra.

Amikor az asszony az újságokat még jobban belenyomta a szemetesvödörbe, Eliot érezte, hogy ő meg Mrs. Sen valamilyen kimondatlan szabályt szegnek meg éppen. Talán a kapkodás miatt volt ez, amellyel Mrs. Sen mindent befejezett, sőt meg cukrot csipentett az ujjai közé, vizet eresztett a lencsére, minden elképzelhető felületet lemosott, és sorban becsukta a helyükre kattánók szekrényajtókat. A fiú kicsit meglepődött, amikor hirtelen megpillantotta az anyját a munkahelyén viselt átlátszó harisnyában és válltöméses kosztümben, amint Mrs. Sen lakásának sarkait kémleli. Hajlamos volt megállni az ajtóban, s onnan szólni Eliotnak, hogy vegye föl a cipőjét, és szedje össze a holmiját, de Mrs. Sen ezt nem hagyta. Minden este ragaszkodott hozzá, hogy anyja üljön le a kerevetre, ahol megkínálta valamivel: egy pohár rózsaszínű, rózsaszörpvel ízesített joghurttal, panírozott, mazsolás vagdalthússal, egy tányér búzadarából készült halvával.

– De igazán, Mrs. Sen. Későn ebédeltem. Nem kéne ennyit fáradnia.

– Nem fáradság. Eliot is ezt ette. Egyáltalán nem fáradság.

A fiú anyja égre emelt tekintettel majszolta Mrs. Sen műveit, mintha azon gondolkodna, mit is mondjon róluk. Térdét összeszorította, magas sarkú cipője, melyet soha nem vetett le, belesüppedt a körteszínű szőnyegbe.

– Felséges – szólalt meg végül, amikor egy-két falat után letette a tányért. Eliot tudta, hogy nem ízlik neki; anyja ezt egyszer elárulta a kocsiiban. Azt is tudta, hogy nem ebédel a munkahelyén, mert amikor hazaértek a tengerparti házba, első dolga volt, hogy töltsön magának egy pohár bort és kenyeret meg sajtot egyen, néha annyit, hogy már meg se kóstolta a pizzát, melyet általában vacsorára rendeltek. Csak ült az asztalnál, amíg a fiú evett, bort ivott, és megkérdezte, milyen napja volt, de végül kiment a teraszra cigarettázni, s Eliotra hagyta, hogy becsomagolja a maradékot.

Mrs. Sen minden délután egy kis fenyőfaligetben állt a főút mellett, ahol az iskolabusz letette Eliotot meg még két-három gyereket, akik a közelben laktak. Eliot mindig úgy érezte, hogy Mrs. Sen már várja egy ideje, mintha olyasvalakit fogadna, akit már évek óta nem látott. Halántékánál a haj szálldosott a szélben, választéka frissen vöröslött a cinóbertől. Tengerészkek napszemüveget viselt, mely kicsit nagy volt az arcához. Mindennap más mintájú szárijja csapkodott a kockás átmeneti kabát szegélye alatt. Makk és hernyók heverték az aszfaltúton, mely körülfogta a vagy tucatnyi egyforma téglalapú épület fákkal tarkított térség közepén álló együttesét. Miközben haza felé igyekeztek a busz megállóból, az asszony elővarázsolt a zsebéből egy uzsonnás zacskót, és hámozott narancsgerezdeket kínált Eliotnak, vagy enyhén sózott mogyorót, melyet már megtisztított.

Egyenesen a kocsihoz mentek, és Mrs. Sen húsz percen át a vezetést gyakorolta. Karamellszínű szedánjuk volt műbőr ülésekkel. Az autórádióknak krómozott gombjai voltak, hátul, a kalaptartón pedig egy doboz papír zsebkendő meg egy jégvakaró feküdt. Mrs. Sen azt mondta Eliotnak, hogy nem szívesen hagyná egyedül a lakásban, de Eliot tudta, az asszony csak azért akarja, hogy ott üljön mellette, mert fél. Rettegett a gyűjtés morájától, és fülére tapasztotta a kezét, miközben sarus lábával megnyomta a gázpedált, hogy felpörgesse a motort.

– Mr. Sen azt állítja, hogy amint megkapom a jogosítványt, minden jobbra fordul. Mit gondolsz, Eliot? Jobbra fordulnak a dolgok?

– Elmehet majd mindenféle helyre – mondta Eliot. – Elmehet mindenhová.

– Elvezethetek egészen Kalkuttáig? Meddig tartana az, Eliot? Tizenhatezer kilométer óránként nyolcvan kilométeres sebességgel?

Eliot nem tudta fejben elvégezni a számítást. Nézte Mrs. Sent, ahogy megigazítja az ülést, a visszapillantó tükröt, s a napszemüveget a feje tetejére tolja. Keresett a rádión egy állomást, melyen szimfóniák szóltak. „Ez Beethoven?” – kérdezte egyszer, de nem „bé”-nek ejtette a zeneszerző nevének első szótagját, hanem „bí”-nek. Letekerte maga mellett az ablakot, és megkérte Eliotot, hogy ő is tekerje le. Végül megnyomta a féket, úgy fogta meg az automata sebességváltó karját, mintha az hatalmas, szivárgó toll volna, és lépésről lépésre kitolatott a parkolóhelyről. Megkerülte egyszer a házakat, aztán még egyszer.

– Hogy csinálom, Eliot? Át fogok menni?

Folyton máshová figyelt. Váratlanul megállította az autót, hogy meghallgasson valamit a rádióban, vagy hogy megbámuljon valamit az úton, mindegy, hogy mit. Ha elhaladt valaki mellett, integetett. Ha megpillantott egy madarat néhány méterrel a kocsai előtt, mutatóujjával megnyomta a dudát, és megvárta, hogy elszálljon. Indiában, mondta, a vezető a jobb oldalon ül, nem a balon. Lassan elvánszorogtak a hinták, a mosoda, a sötétzöld szemeteskonténerek, a parkoló autók sora mellett. Valahányszor a fenyőligethez közeledtek, ahol az aszfaltcsík a főútba torkolt, előrehajolt, és az elshaható autók láttán teljes súlyával a fékre taposott. Keskeny út volt, melyen sárga záróvonal választotta el a két sávot.

– Eliot, ez lehetetlen. Hogy mehetek rá erre?

– Várnia kell, amíg nem jön senki.

– Miért nem lassítanak?

– Most senki sem jön.

– De mi lesz azzal a kocsival ott jobbra, látod? És nézd, egy teherautó is jön mögötte. Különben is nem mehetek ki a főútra Mr. Sen nélkül.

– Forduljon be, és gyorsítson – mondta Eliot. Anyja ezt így csinálta, szinte gondolkodás nélkül. Olyan egyszerűnek látszott, amikor esténként anyja mellett ült, s hazafelé suhantak, a tengerparti házba. Akkor az út csak egy út, a többi autó csupán a táj része volt. De amikor Mrs. Sen kocsijában ült az őszi napsütésben, mely úgy ragyogott át a fák között, hogy nem melegített, látta, hogy ugyanettől az autósortól az asszony ujjai elfehérednek, csuklója remeg, angolsága megbicsaklik.

– Mindenki, ez a nép, túl sokan vannak a világnak.

Eliot megtanulta, hogy két dolog teszi boldoggá Mrs. Sent. Az egyik, ha levelet kap a családjától. Ő nézte meg a postaládát a vezetési gyakorlat után. Kinyitotta a dobozt, de Eliotot kérte meg, hogy nyúljon bele, megmondta neki, mit keressen, aztán lehunyta és kezével eltakarta a szemét, amíg a fiú átlapozta a számlákat és képes újságokat, melyek Mrs. Sen nevére érkeztek. Eliot eleinte nem értette Mrs. Sen nyugtalanságát; anyjának postafiókja volt a városban, és olyan ritkán ment el a postájáért, hogy egyszer még a villanyukat is kikapcsolták három napra. Hetek teltek el Mrs. Sennél, mire a fiú talált egy kék, érdes tapintású légipostai levelet, telezsúfolva pecsétektől feketéllő bélyegekkal, melyek egy rokka előtt ülő kopasz embert ábrázoltak.

– Ez az, Mrs. Sen?

Az asszony most ölelte meg először, arcát a szárijához vonta, körülvette naftalin- és köményszagával. Kikapta a levelet a fiú kezéből.

Amint beértek a lakásba, saruját erre meg arra rúgta, kihúzott egy tűt a hajából, majd három mozdulattal felhasította a levél tetejét és két szélét. Szeme ide-oda járt, miközben olvasott. Amikor befejezte, félredobta a kézimunkát, mely a telefont borította, tárcsázott és megkérdezte:

– Halló, Mr. Sen ott van, kérem? Itt Mrs. Sen beszél nagyon sürgős ügyben.

Azután az anyanyelvén beszélt, Eliot fülének túl gyorsan és lármásan; világos volt, hogy az asszony szóról szóra felolvassa a levelet. Miközben olvasott, hangja egyre hangosabb lett, és mintha élesedett volna. Bár ott állt előtte, Eliotnak az a benyomása támadt, hogy Mrs. Sen már nincs jelen a körteszínű szőnyeggel leterített szobában.

Az asszony ezután hirtelen túl kicsinek érezte a lakást. Atmentek a főúton, és elstátlak a közeli egyetem udvarába, ahol egy kőtoronyban harangok ütötték az órákat. Átballagtak a diákok társalgóján, végighúztak egy tálcát a kávézó büfépultja előtt, és a kerek asztaloknál csevegő diákok közt sült krumplit ettek kartondobozból. Eliot üdítőt ivott papírpohárból, Mrs. Sen instant teát készített magának cukorral és tejszínnel. Evés után felfedezőutat tettek a művészhallgatók épületében, szobrokat és selyemszintanyomatokat nézegettek hűvös folyosókon, ahol nedves festék és agyag szaga terjengett. Elmentek a matematika tanszék mellett, ahol Mr. Sen tartotta az óráit.

Végül az atlétikai épület lármás, klórszagú szárnyában kötöttek ki, ahol egy negyedik emeleti széles ablakból figyelték, ahogy az úszók hosszát hossz után úsznak a csillogó, türkizkék medencében. Mrs. Sen elővette táskájából az indiai levelet, jól megnézte elől-hátul. Széthajtotta, és újra elolvasta, időnként sóhaj szakadt fel belőle. Amikor befejezte, bámulta egy darabig az úszókat.

– A húgom szült egy kislányt. Mire láthatom, feltéve, hogy Mr. Sen megkapja a ki nevezését, hároméves lesz. A tulajdon nagynénje idegen lesz neki. Ha egymás mellett ülünk a vonaton, nem ismeri föl az arcom. – Elrakta a levelet, aztán kezét Eliot fejére tette. – Eliot, hiányzik neked a mamád ezeken a délutánokon?

Ez a gondolat még sohasem ötlött fel a fiúban.

– Biztosan hiányzik. Amikor rád gondolk, arra, hogy egy kisfiú a nap nagyobbik részében el van választva az anyjától, szégyellem magam.

– Esténként találkozunk.

– Én a te korodban nem tudtam, hogy egyszer majd ilyen messzire megyek. Te bölsebb vagy nálam, Eliot. Te már belekóstoltál abba, hogyan mennek a dolgok.

A másik dolog, ami Mrs. Sent boldoggá tette, a tengerparton vásárolt hal volt. Mindig egész halra vágyott, nem kagylóra és nem is olyan halszeletekre, amilyeneket Eliot anyja néhány hónappal azelőtt süttött egy este, amikor meghívott vacsorára egy férfit a munkahelyéről – egy férfit, aki a hálószobájában töltötte az éjszakát, de akit Eliot sohasem látott többé. Egyik este, amikor anyja érte jött, Mrs. Sen tonhalas krokettel kínálta, és elmagyarázta, hogy ezt valójában egy bhetki nevű halból kell készíteni.

– Ez nagyon zavaró dolog – mentegetőzött, és megnyomta a „nagyon” szót. – Ilyen közel lakni az óceánhoz, és ilyen kevés halhoz jutni. – Nyáron, mondta, szívesen jár a tengerparti piacra. Hozzátette, hogy bár az itteni hal íze össze sem hasonlítható az indiai haléval, legalább friss. Most, hogy hidegebbre fordult az idő, a hajók már nem futnak ki rendszeresen, és néha hetekig se lehet egész halat kapni.

– Próbálja meg az élelmiszer-áruházban – javasolta Eliot anyja.

Mrs. Sen a fejét csóválta.

– Az élelmiszer-áruházban harminckétféle konzervből választhatok, hogy megetessek egy macskát, de soha egyetlen olyan halat sem látok, ami tetszik, egyetlenegy sem.
 – Mrs. Sen azt mondta, ő úgy nőtt föl, hogy naponta kétszer evett halat. Hozzátette, hogy Kalkuttában az emberek felkeléskor halat esznek, lefekvés előtt halat esznek, és ha szerencsájük van, még tanítás után is azt kapnak uzsonnára. Megeszik a farkát, az ikráját, még a fejét is. Kapható minden piacon, minden időpontban, hajnaltól éjfélig.
 – Az embernek csak ki kell mennie a házból, sétálnia kell egy kicsit, és már ott is van.

Mrs. Sen néhány naponként felütötte a telefonkönyvet, tárcsázott egy számot, melyet a margón megjelölt, és megkérdezte, kapható-e egész hal. Ha volt, megkérte az árúst, hogy tegye el neki.

– Sen névre, igen, S mint Sam, N mint New York. Mr. Sen majd érte megy.

Aztán felhívta Mr. Sent az egyetemen. Néhány perc múlva Mr. Sen megérkezett, megsimogatta Eliot fejét, de Mrs. Sent nem csókolta meg. Elolvasta a postáját a műanyag borítású asztalnál, és ivott egy csésze teát, mielőtt elindult; félóra múltán visszatért, hozott egy papírzacskót, melyre mosolygó homárt rajzoltak, átadta Mrs. Sennek, majd visszaindult az egyetemre, hogy megtartsa esti óráját. Egy nap, amikor átadta Mrs. Sennek a papírzacskót, így szólt:

– Egy darabig nincs hal. Főzd meg a csirkét a mélyhűtőből. Mostantól be kell tartanom a munkaidőt.

A következő néhány napban Mrs. Sen ahelyett, hogy telefonált volna a halpiacra, csirkecombokat engedett fel a konyhai mosogatóban, majd a pengéjével feldarabolta őket. Az egyik nap zöldbabból és szardíniából készített pörköltet. A következő héten azonban a halárus felhívta Mrs. Sent; feltételezte, hogy az asszonynak szüksége van a halra, és azt mondta, a nap végéig el tudja tenni neki. Az asszonyt ez elbűvölte.

– Hát nem kedves tőle, Eliot? Azt mondta, kikereste a nevem a telefonkönyvből. Azt mondta, csak egyetlen Sen van benne. Tudod, mennyi Sen van a kalkuttai telefonkönyvben?

Odaszólt Eliotnak, hogy vegyen cipőt meg kabátot, aztán felhívta Mr. Sent az egyetemen. Eliot bekötötte a cipőfűzőjét a könyvespolc mellett, és várta, hogy az asszony is válasszon egy sarut a sorból. Néhány perc múlva szólította. Amikor Mrs. Sen nem válaszolt, kioldotta a cipőfűzőt, és visszament a nappaliba, ahol sírva találta a kereveten. Arcát a kezébe temette, és könnyek csorogtak az ujjai közt. Így motyogott valami olyasmit, hogy Mr. Sennek részt kell vennie egy értekezleten. Lassan felállt, és visszatette a hímzést a telefonra. Eliot odament hozzá, első ízben lépett cipővel a körteszínű szőnyegre. Az asszony rábámult. Alsó szemhéja vékony, rózsaszín taréjja duzzadt.

– Mondd meg, Eliot. Ez túl nagy kérés?

Mielőtt a fiú válaszolhatott volna, kézen fogta és a hálószobába vezette, melynek ajtaja általában zárva volt. A támlátlan ágytól eltekintve csak egy kis telefonasztal, egy vasalódeszka meg egy komód állt a szobában. Az asszony kihúzogatta a komód fiókjait, és kinyitotta a beépített szekrényt, mely tömve volt minden elképzelhető anyaggal és árnyalatú, arany- és ezüstszállal átszótt szárival. Egyesek áttetszőek, fátolvékonyak, mások vastagok, akár a kárpit, szélükön bojtok. A szekrényben akasztón lógtak; a komódban laposra hajtogatva vagy szorosan összecsavarva sorakoztak, mint a kéziratkercesek. Beletúrt a fiókokba, amitől a szárík kibuggyantak a fiókok szélén.

– Ezt mikor vettem fel egyáltalán? És ezt? És ezt?

Egyenként kihajította a száríkat a fiókokból, aztán levett néhányat a vállfákról is.

Úgy heverték a földön, akár az összegyűrt ágynemű. A szoba erős naftalinszaggal telt meg.

– „Küldj képeket”, azt írják. „Küldj képeket az új életedről.” Milyen képeket küldhetnék? – Kimerülten leült az ágy szélére, ahol már alig talált helyet. – Azt hiszik, egy királynő életét élem, Eliot. – Végignézett a szoba csupasz falain. – Azt hiszik, megnyomok egy gombot, és máris tiszta a ház. Azt hiszik, palotában lakom.

Megcsördült a telefon. Mrs. Sen hagyta, hadd csöngjön néhányat, csak aztán vette föl. A beszélgetés alatt mintha végig csak felelgetett volna, és az egyik szári végével törölgette az arcát. Amikor letette a kagylót, hajtogatás nélkül visszagyömöszölte a szárikat a fiókokba, aztán ő is, Eliot is cipőt húzott, és a kocsihoz mentek, ahol megvárták, hogy Mr. Sen értük jöjjön.

– Ma vezess te – mondta Mr. Sen, amikor felbukkant, miközben megkocogtatta ujjaival a koci tetejét. Eliot jelenlétében mindig angolul beszéltek egymással.

– Ma nem. Majd máskor.

– Hogy akarsz átmenni a vizsgán, ha nem még a kocsival a többi autó közé?

– Ma itt van Eliot.

– Mindennap itt van. A te érdeked. Eliot, mondd meg Mrs. Sennek, hogy ez az ő érdeke.

De az asszony megtagadta.

Csendben haladtak ugyanazokon az utakon, melyeken Eliot meg az anyja tért vissza esténként a tengerparti házba. De Mr. és Mrs. Sen autójának hátsó ülésén az utazás furcsának és hosszabbnak tűnt, mint máskor. A sirályok, melyeknek unalmas kiáltásai reggelenként ébresztették, most megborzongatták, ahogy lecsaptak vagy lebegtek az égbolton. Egyik partszakaszt a másik után hagyták maguk mögött, meg azokat a most bezárt bódékat is, melyekben citromos jégkását és kagylót árultak. Csak az egyik bódé volt nyitva. A halpiac.

Mrs. Sen kinyitotta az ajtót, és Mr. Senhez fordult, aki még nem kapcsolta ki a biztonsági övét.

– Jössz?

Mr. Sen átadott neki néhány bankjegyet a tárcájából.

– Húsz perc múlva értekeztem lesz – mondta, s a műszerfalat bámulta, miközben beszélt. – Kérlek, ne maradj sokáig.

Eliot elkísérte az asszonyt a nyirkos kis boltba, melynek falain hálók, tengeri csillagok és bóják függtek. Nyakukban fényképezőgépet hordó turisták csoportja zsúfolódott a pult előtt, egyesek töltött kagylót kóstolgattak, mások egy nagy táblára mutogattak, mely az észak-atlanti halak ötven különféle válfaját ábrázolta. Mrs. Sen letépett egy jegyet a pultnál álló gépből, és várt a sorára. Eliot a homárok előtt állt, melyek egymás hegyén-hátán nyüzsgöttek homályos tartályukban, ollójukat sárga gumigyűrű szorította össze. Nézte, ahogy Mrs. Sen, amikor sorra kerül, nevetgél és cseveg a vörös képű és sárga fogú férfival, aki fekete gumikötényt viselt. Mindkét kezében egy-egy makrélát tartott a farkánál fogva.

– Biztos benne, hogy ezek nagyon frissek?

– Ha frissebbek volnának, ők válaszolnának a kérdésre.

A mérleg mutatója rezegve közelített az ítélet felé.

– Megpucoljam, Mrs. Sen?

Az asszony bólintott.

– A fejét hagyja rajta, kérem.

- Vannak otthon macskái?
- Nincsenek. Csak a férjem.

Később a lakásban elővette a pengét a szekrényből, újságpapírt terített szét a szőnyegen, és megvizsgálta kincseit. Egyenként kiszedte őket a gyűrött és összevérzett papírcsomagolásból. Lecsapta a farkukat, hasukat felnyitotta, kibelezte őket. Ollóval levágta az uszonyaikat. Ujját bedugta a kopolyú alá, mely olyan élénkpiros volt, hogy az ő cinóbervöröse fakónak látszott mellette. Megragadta a halak fekete csíkos testét, és a pengével mindkét oldalukon bevagdosta.

- Ezt miért csinálja? – kérdezte Eliot.

– Hogy lássam, hány szelet lesz. Ha megfelelően vágom fel, ebből a halból háromszor eszünk. – Lefűrészelte a fejét, és egy kistányérra helyezte.

Novemberben beköszöntött néhány olyan nap, amikor Mrs. Sennek nem volt kedve vezetni. A penge nem került elő a szekrényből, s ő nem teregetett szét újságokat a padlón. Nem hívta fel a halárust, és csirkét sem engedett fel. Némán megkente a kecsket mogyoróvajjal Eliotnak, aztán leült, és régi leveleket olvasott egy cipősdobozból. Amikor eljött Eliot távozásának ideje, összeszedte a fiú holmiját, és nem hívta be az anyját, hogy üljön le a kerevetre, és egyen valamit. Amikor végül anyja megkérdezte a fiút a kocsiban, hogy észrevett-e valamilyen változást Mrs. Sen viselkedésében, ő azt felelte, nem. Nem árulta el anyjának, hogy Mrs. Sen fel-alá járkál a lakásban, és úgy bámul a nejlonnal fedett lámpaernyőkre, mintha először látná őket. Nem árulta el, hogy az asszony bekapcsolja a televíziót, de sohasem nézi, vagy teát főz magának, de hagyja kihűlni a dohányszósztalon. Egy nap berakott a magnóba valamit, amit rágának nevezett; ez egy kicsit úgy szólt, mintha valaki előbb nagyon lassan, aztán nagyon gyorsan pengetné egy hegedű húrjait, és Mrs. Sen azt mondta, csak késő délután szabad hallgatni, amikor a nap lenyugszik. Miközben csaknem egy órán át szólt a zene, ő lehunyt szemmel ült a kereveten. Aztán így szólt:

- Ez még a ti Beethoveneteknél is szomorúbb, nem?

Egy másik napon lejátszott egy kazettát, amelyen emberek beszéltek az ő nyelvén – búcsúajándék, mondta Eliotnak, melyet a családja vett fel neki. Ahogy a hangok egymás után nevettek, és elmondták a magukét, Mrs. Sen mindegyik beszélőről megmondta, kicsoda.

– A harmadik nagybácsikám, az unokatestvérem, az apám, a nagyapám. – Az egyik beszélő elénekelt egy dalt is. Egy másik verset szavalt. Az utolsó hang a szalagon Mrs. Sen anyjái volt. Halkabbnak és komolyabbnak tűnt a többiekénél. Minden mondat után szünetet tartott, és e szünetekben Mrs. Sen fordított Eliotnak: – A kecske ára két rúpiával emelkedett. A piacon a mangó nem valami édes. A College Streetet elöntötte a víz. – Az asszony megállította a szalagot. – Ezek történetek aznap, hogy eljöttem Indiából. – Másnap ismét lejátszotta ezt a kazettát. Ezúttal akkor állította meg a szalagot, amikor a nagyapja beszélt. Elmondta Eliotnak, hogy levelet kapott a hétvégén. Meghalt a nagyapja.

Egy hét múltán Mrs. Sen ismét főzni kezdett. Egy nap, amikor káposztát szeletelve üldögélt a nappali padlóján, Mr. Sen telefonált. El akarta vinni Eliotot és Mrs. Sent a tengerpartra. Mrs. Sen az alkalomra piros szarít öltött, és kifestette a száját; felfrissítette a cinóbert a választékában, és újra befonta a haját. Sálát kötött a nyakába, a feje búbjára igazította a napszemüveget, és kis fényképezőgépet csúsztatott a táskájába.

Amikor Mr. Sen kitolatott a parkolóból, karját az első ülés támlájára tette, amitől úgy festett, mintha átölelné Mrs. Sent.

– Egyre hidegebb van ehhez a kabáthoz – mondta neki egyszer csak. – Vennünk kell valami melegebbet.

A boltban vásároltak makrélát, lepényhalat és tengeri süllőt. Ezúttal Mr. Sen is be ment velük a boltba. Most Mr. Sen kérdezte meg, hogy friss-e a hal, és ő mondta meg, hogy így vagy úgy vágják fel. Olyan sok halat vettek, hogy az egyik zacskót Eliotnak kellett vinnie. Miután berakták a csomagokat a csomagtartóba, Mr. Sen kijelentette, hogy éhes, és Mrs. Sen is úgy érezte, ezért átmentek az úton egy vendéglőbe, ahol még nyitva volt a kiszolgálóablak. Leültek egy piknikasztalhoz, és megettek két kosár kagylós süteményt. Mrs. Sen jókora adag Tabasco-szószt és borsot tett a magáéra.

– Mint a pakóra, nem? – Arca kipirosodott, rúzsa kifakult, és mindenben nevetett, amit Mr. Sen mondott.

A vendéglő mögött rövid partszakasz húzódott, és amikor befejezték az étkezést, sétáltak egy darabig a parton, olyan erős szembeszélben, hogy háttal kellett menniük. Mrs. Sen a vízre mutatott, és azt mondta, hogy bizonyos pillanatokban olyanok a hullámok, mint a ruháskötélen száradó szárik.

– Lehetetlen! – kiáltotta végül, s könnybe lábadt szemmel nevetett, miközben visszafordult. – Mozdulni sem bírok. – Lefényképezte Eliotot és Mr. Sent, ahogy ott állnak a homokban. – Most rólunk egyet – mondta, majd kockás kabátjához húzta Eliotot, és odaadta a gépet Mr. Sennek. Végül Eliot kapta meg a fényképezőgépet.

– Ne remegjen a kezed – mondta Mr. Sen. Eliot belenézett a gép apró ablakába, és várta, hogy Mr. és Mrs. Sen közelebb húzódjék egymáshoz, de ők nem húzódtak. Nem fogták meg egymás kezét, és nem is karolták át egymást. Mindketten csukott szájjal mosolyogtak, hunyorogtak a szélben, Mrs. Sen piros szárijja úgy lobogott a kabátja alatt, akár a láng.

A kocsiból, ahol végre meleg volt, a szélről meg a kagylós süteménytől elcsigázva csodálták a dűnéket, a hajókat a távolban, a világítótornyot, a barack- és bíborszín ég-boltot. Egy idő után Mr. Sen lassított, és megállt az út szélén.

– Mi baj? – kérdezte Mrs. Sen.

– Ma te vezetsz hazáig.

– Ma nem.

– De igen, ma. – Mr. Sen kiszállt az autóból, és kinyitotta az ajtót Mrs. Sen mellett. Kegyetlen szél vágott be a kocsiba, vele a partot csapkodó hullámok moraja. Végül az asszony átcusszant a bal oldalra, de hosszan igazgatta a száriját és a napszemüvegét. Eliot megfordult, és kinézett a hátsó ablakon. Az út üres volt. Mrs. Sen bekapcsolta a rádiót, s a kocsit megtelt hegedűszóval.

– Erre semmi szükség – mondta Mr. Sen, és kikapcsolta.

– Segít koncentrálni – mondta Mrs. Sen, és megint bekapcsolta a rádiót.

– Irányjelző – utasította Mr. Sen.

– Tudom, mit kell csinálni.

Vagy másfél kilométeren át jól vezetett, bár sokkal lassabban, mint az őt megelőző kocsik. De amikor közeledett a város, s a jelzőlámpák feltűntek a távolban, még lassabban hajtott.

– Váltás sávot – mondta Mr. Sen. – A körforgalomnál balra kell tartanod.

Mrs. Sen nem váltott sávot.

– Mondom, hogy váltás sávot. – A férfi elzárta a rádiót. – Figyelsz te rám?

Dudált egy autó, majd egy másik is. Az asszony dacosan visszadudált, megállt, aztán jelzés nélkül kitért az út szélére.

– Elég volt – mondta, miközben homlokát a kormányon nyugtatta. – Gyűlölöm. Gyűlölök vezetni. Nem vezetek tovább.

Azután nem gyakorolta többé a vezetést. Amikor a halárus legközelebb telefonált, az asszony nem hívta fel Mr. Sent az irodájában. Elhatározta, hogy valami újjal próbálkozik. Egy városi buszjárat óránként indult az egyetemről a tengerpartra. Az egyetem után kétszer megállt, egyszer az öregek otthonánál, aztán egy névtelen bevásárlóközpontnál, mely egy könyvesboltból, egy cipőboltból, egy vegyesboltból, egy kisállat-kereskedésből és egy lemezboltból állt. A bejárat előtt egy padon az otthonban lakó idős asszonyok üldögéltek párosával, térdig érő, túlméretezett gombokkal ellátott kabátban, és cukorkát szopogattak.

– Eliot – kérdezte Mrs. Sen a buszon –, te bedugod majd a mamádat egy öregek otthonába, ha megöregszik?

– Lehet – felelte a fiú. – De mindennap meglátogatnám.

– Most ezt mondod, de meglátod, amikor majd felnőtt ember leszel, az életed olyan helyeken zajlik, amikről most nem tudhatsz. – Számolta az ujjain: – Feleséged lesz, saját gyerekeid, és mindegyik máshová akar majd menni egy időben. Mindegy, milyen kedvesek lesznek, egy nap majd felpanaszolják neked, hogy az anyádat látogatod, és te magad is ráunsz majd, Eliot. Egy napot kihagysz, aztán egy másikat is, neki meg majd föl kell kapaszkodnia egy buszra, hogy egy csomag cukorkát vegyen magának.

A halárusnál a hűtőpultok csaknem üresek voltak, ahogy a homáros tartályok is, melyekben rozsdaszínű foltok látszottak a víz alatt. Egy táblán az állt, hogy a bolt a hónap végén bezár télire. Csak egy ember dolgozott a pult mögött, egy fiatal fiú, aki nem ismerte meg Mrs. Sent, amikor átadta neki a nevére félretett csomagot.

– Lepikkelyezték? – kérdezte Mrs. Sen.

A fiú vállat vont.

– A főnök korán elment. Csak annyit mondott, hogy adjam oda magának ezt a csomagot.

A parkolóban Mrs. Sen megnézte a buszmenetrendet. Háromnegyed órát kellett várniuk a következőig, úgyhogy átmentek az úton, és kagylós süteményt vettek a vendéglőben, ahol már jártak. De nem tudtak hová ülni. A piknikasztalokat már kivonták a forgalomból, a padokat felfordítva a tetejükre láncolták.

Hazafelé menet a buszon egy öregasszony egyre csak őket nézte, tekintete Mrs. Senről Eliotra siklott, majd a lábuk közt álló vérfoltos zacskóra. Fekete kabátot viselt, ölében bütykös, szintelen kezével ropogós, fehér bolti zacskót szorongatott. Rajtuk kívül csak két diák utazott a buszon, egy fiú meg a barátnője, akik összeillő szvettert viseltek, és összekulcsolt ujjakkal gubbasztottak a hátsó ülésen. Eliot és Mrs. Sen megette az utolsó néhány kagylós süteményt a zacskóból. Mrs. Sen megfeledkezett a szalvétáról, ezért morzsák fityegtek a szája sarkán. Amikor az öregek otthonához értek, a kabátos nő felállt, mondott valamit a sofőrnek, aztán leszállt a buszról. A sofőr hátrafordult, és Mrs. Senre pillantott.

– Mi van a zacskóban?

Mrs. Sen döbbenten pillantott fel.

– Beszél angolul? – A busz elindult, s ettől a sofőrnek hatalmas visszapillantó tükréből kellett néznie Mrs. Sent és Eliotot.

- Igen, beszélek.
- Akkor mi van a zacskóban?
- Hal – felelte Mrs. Sen.
- A szaga, úgy látszik, zavarja a többi utast. Fiam, talán kinyithatnád az ablakot vagy ilyesmi.

Néhány nappal később, egy délután csöngött a telefon. Valami pompás laposhal érkezett a hajókkal. Szeretne Mrs. Sen elvinni egyet? Az asszony felhívta Mr. Sent, de ő nem volt a szobájában. Másodszor is megpróbálta, aztán harmadszor. Végül kiment a konyhába, majd a pengével, egy padlizsánnal és újságpapírral tért vissza a nappaliba. Eliotnak mondani sem kellett, elfoglalta helyét a kereveten, és nézte, ahogy az asszony levágja a padlizsán szárát. Hosszú, vékony csikokra szeletelte a zöldséget, aztán kis kockákra vágta, egyre kisebbekre, olyan kicsire, mint a kockacukor.

– Csodás pörköltöt készítek ebből hallal meg zöld banánnal – jelentette ki. – Csak most ki kell hagynom belőle a zöld banánt.

- Elmegyünk a halért?
- Elmegyünk a halért.
- Mr. Sen visz el bennünket?
- Vedd fel a cipődet.

Úgy indultak el, hogy össze se takarítottak. Odakinn olyan hideg volt, hogy Eliot érezte a fagyot a fogain. Beszálltak a kocsiba, és Mrs. Sen megkerülte néhányszor az épületeket. A fenyőligetnél minden alkalommal megállt, hogy megfigyelje a főút forgalmát. Eliot azt hitte, csak gyakorol, amíg Mr. Senre várnak. De aztán az asszony indexelt és befordult.

A baleset gyorsan bekövetkezett. Vagy másfél kilométer után Mrs. Sen előbb fordult balra, mint kellett volna, és bár a szembejövő autónak sikerült kitérnie az útjából, az asszonyt annyira megijesztette a duda, hogy elvesztette az uralmát a kormány felett, és nekiment egy telefonpóznának a szemben lévő sarkon. Rendőr érkezett, aki elkérte a jogosítványát, de az asszonnak nem volt mit megmutatnia.

– Mr. Sen matematikát tanít az egyetemen – mindössze ennyit mondott magyarázatképpen.

A kár csekély volt. Mrs. Sen megvágta az ajkát, Eliot kicsit panaszkodott, hogy fájnak a bordái, és a lökhárító behorpadt. A rendőr azt hitte, Mrs. Sennek a feje is megsérült, de az csak a cinóber volt. Amikor Mr. Sent meghozta az egyik kollégája, ő hosszan beszélt a rendőrrel, aki eközben papírokat töltött ki, de semmit nem mondott Mrs. Sennek visszafelé, a lakásba vezető úton. Amikor kiszálltak az autóból, Mr. Sen megsimogatta Eliot fejét.

– Azt mondta a rendőr, szerencsétek van. Nagy szerencsétek, hogy karcolás nélkül megúsztatok.

Mrs. Sen, miután levette és a könyvespolcra helyezte a saruját, eltette a pengét, mely még mindig a nappali padlóján hevert, a padlizsánszeleteket meg az újságpapírt pedig kidobta a szemétkébe. Egy tányérnyi keksz megkent mogoróvajjal, odatette a dohányzóasztalra, és bekapcsolta a televíziót Eliotnak.

– Ha ezután is éhes marad, adj neki jégkrémet a hűtőből – mondta Mr. Sennek, aki a műanyag borítású asztalnál ült, és a postáját nézte át. Aztán bement a hálószobába, és becsukta az ajtót.

Amikor Eliot anyja háromnegyed hatkor megérkezett, Mr. Sen elmesélte neki a bal-

eset részleteit, és felajánlott egy csekket, melyen visszatéríti a novemberi díjat. Közben kiállította a csekket, mentegetőzött Mrs. Sen nevében. Azt mondta, az asszony lepihent, bár amikor Eliot kiment a fürdőszobába, hallotta a sírását. Anyja elégedett volt a dolgok ilyen alakulásával, és bizonyos értelemben, vallotta be Eliotnak hazafelé a kocsiban, megkönnyebbült. Ez volt az utolsó délután, melyet Eliot Mrs. Sennél vagy akármilyen egyéb gyermekfelügyelőnél töltött. Attól fogva anyja adott neki egy kulcsot, melyet madzagon hordott a nyakában. Baj esetén a szomszédokat kellett hívnia, és iskola után haza kellett mennie a tengerparti házba. Első nap, éppen amikor levette a kabátját, csöngött a telefon. Anyja hívta a munkahelyéről.

– Most már nagy fiú vagy, Eliot – mondta. – Minden rendben? – Eliot kinézett a konyhaablakon a partról visszaverődő szürke hullámokra, és azt mondta, persze.

Miklya Luzsányi Mónika

ÖRÖKSÉG

Szabó Magdának

A temetés után ment fel először.

A balkonládát az ablakpárkányon az utolsó pillanatban tudta megfogni, hogy le ne zuhanjon. Amikor belépett a lakásba, úgy érezte, megfullad, ha nem húzza fel azonnal a rolót, nem tárja ki az ablakot. Most mellbe csapta a kinti forróság, az Andrássy út forgalmának zaja, de így legalább levegő jött be, világosság.

Ancsa mindig besötétítette a kánikulai napokon, csak késő este nyitott ablakot. De hiába sötételt, a falak ontották magukból a hőséget, tüzelt még a plafon is, zárószintű panellakás. Egész nap a strandon feküdt, „A fene se dunsztolódik ott fenn a negyedik”, legalább ennyi előnye volt a munkájának, június húszra végzett még az utóvizsgázókkal is, sunshine augusztus végéig. Szeptemberre barna volt, majdnem fekete, szókére szívta haját a nap, az ősz szálak meg sem látszottak benne. A diákjai azt hitték, az egész nyarat tengerparton töltötte. „Zizzentek ezek mind – vigyorogtak Öreglujóval össze –, piros útlevéllal Hawaii három hónapig...”, és persze örültek, ha egy hétre kijutottak Jugoszláviába, az Adriához, a nyári kánikulában maradt a zsíros kenyér meg a kőbányai sőr a strand napozóján.

Ancsa lakása még így is jobb, itt a főutcán, mint a lakótelepi tízemeletesek. A négyemeletes panelhez garázsudvar is tartozott, tiszta beton, de legalább játszhattak valahol a gyerekek, ki tudták teregetni a ruhát, Sipiczki bácsi még tujfát is ültetett a kapu mellé, nagy, vörös cserépedénybe.

– Virágot akarok, virágoskertet! – visított Böbe, amikor gyerek volt még.

– Marhaság – mondta Ancsa, és beleszívott a cigarettájába –, a betonon nem lehet virágoskertet ültetni.

Ők mégis megpróbálták Máthé Jocóval, aki alattuk lakott. Jocó paradicsomot akart, Sipi is beszállt a földszintről, a házmester fia, kukoricáról álmodott, főzni való, sárga kukoricacsövekről. Ő szerezte a nejlonszákot meg a kiskocsit.

– Na, mi van, ma nem jössz velem a strandra? – kérdezte Ancsa, és megrántotta a